1990

Onlangs organiseerde het Bestuur van de Atlantische Commissie onder voorzitterschap van Mr Drs F. Bolkestein een eerste intern overleg over de toekomst van de veiligheid in Europa met Nederlandse parlementsleden en wetenschappers. Hoofdinleider was Dr Hans Binnendijk, Director of Studies van het Londense International Institute for Strategic Studies. Hieronder volgt de door G. Snow in het Nederlands vertaalde tekst van Dr Binnendijk.

Europese veiligheid en Nederland in de jaren '90

Als 1989 het jaar van de revolutie was, dan zal 1990 het jaar van de ''denktank'' zijn – om de betekenis van al die ontwikkelingen te doorgronden en om een verklaring te vinden voor het feit dat wij die gebeurtenissen niet hebben voorzien.

De veiligheidsstructuur van het na-oorlogse Europa loopt op zijn eind, en het is best mogelijk dat de ontwikkelingen in 1990 bepalend zullen zijn voor de Europese veiligheidsstructuur van de komende decennia. Dit jaar zien wij waarschijnlijk tegemoet: een Vier Machten verdrag, een CFE-verdrag, een START-verdrag, en een CSCE-conferentie, een topconferentie van de supermogendheden, een congres van de CPSU en verkiezingen in een nieuw Duitsland.

Door de bank genomen ziet de toekomst er goed uit, maar de tijd is nog niet rijp voor strategen om investeerders te worden.

Er zijn minstens acht faktoren die de gang van zaken richting zullen geven. Ik zal ze een voor een behandelen en vervolgens mogelijke veiligheidsstructuren voor de toekomst aangeven.

Het Nederlandse veiligheidsbeleid zal ontwikkeld moeten worden aan de hand van dit onduidelijke wereldbeeld. Eind 1990 zou er meer duidelijkheid moeten bestaan, dus doe ik de volgende aanbevelingen: 1) wacht met het nemen van overhaaste beslissingen die van fundamentele aard zijn voor het Nederlandse defensie-apparaat, en 2) neem zoveel mogelijk beslissingen samen met de NAVO-bondgenoten.

1. De Sovjet dreiging

Gedurende de elf maanden tussen 7 december 1988 – toen Gorbatsjov de Verenigde Naties toesprak – en 9 november 1989 – de dag dat de Berlijnse Muur viel – is de Sovjet dreiging, zoals de NAVO die de laatste 45 jaar gekend heeft, opgehouden te bestaan.
Op het Europese toneel verliepen die ontwikkelingen in drie fasen. In de eerste plaats boden de eenzijdige redukties, die nu voor de helft zijn uitgevoerd, het uitzicht op een conventioneel evenwicht in Midden-Europa. De waarschuwingstijd werd meer dan verdubbeld tot 33-44 dagen. De NAVO hoefde niet langer een verrassingsaanval te vrezen, het scenario dat defensiedeskundigen vier decennia lang achtervolgde.

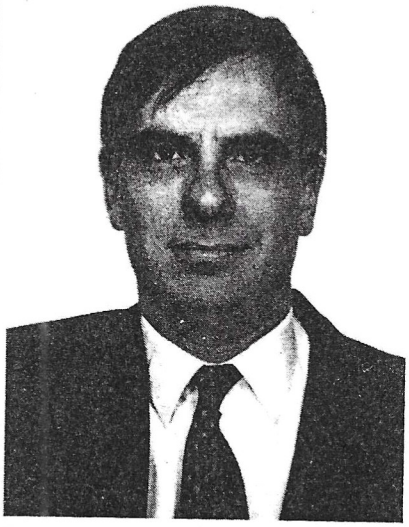

Dr H. Binnendijk
Director of Studies IISS

In de tweede plaats: tijdens de CFE-onderhandelingen in Wenen gingen de Sovjets akkoord met westerse voorstellen om het aantal Sovjet tanks met ongeveer 35.000 verder te verminderen. Het nieuwe evenwicht dat hierdoor zou ontstaan in het gebied tussen de Atlantische Oceaan en de Oeral betekende tevens dat een tweede nachtmerrie van de NAVO – de mobilisatie van het Sovjet ''second echelon'' – wegviel.

In de derde plaats staan de Sovjets onder bilaterale druk van Hongarije, Tsjechoslowakije, Polen en binnenkort Duitsland om de in Europa gestationeerde Sovjet troepen terug te trekken. Het Pakt van Warschau brokkelt af en Moskou – al zou zij de intentie hebben – kan niet rekenen op haar oude bondgenoten om de NAVO aan te vallen. Zij kan niet met enige zekerheid vaststellen welke kant de Oosteuropese legers zullen kiezen.

Soortgelijke ontwikkelingen hebben zich voorgedaan binnen de Sovjet marine. Volgens zeggen zijn sinds 1983 de ''out of area'' vaardagen verminderd met ongeveer 50%. De Sovjets onderhouden slechts een beperkt eskader – met variërend 1-3 onderzeeboten – in de Middellandse Zee.

Na START zal Moskou 6.000 strategische kernkoppen behouden en na onderhandelingen over SNF mogelijk een aantal ''theatre nuclear warheads''. Zelfs na een CFE-1 verdrag blijft het Sovjet leger verreweg het grootste in Europa. Het zal modern, gemechaniseerd en mobiel zijn. Bovendien zal het in plaats van NAVO's Forward Defense geconfronteerd worden met gedemilitariseerde zones. Er zal dus nog steeds een Sovjet dreiging zijn, maar deze zal een ''existentieel' karakter hebben.
Met grote verbazing aanschouwen wij hoe de Sovjet economie balanceert op de rand van de afgrond en hoe verscheidene Sovjet Republieken kiezen voor uiteindelijke onafhankelijkheid. De Sovjet politiek is geradicaliseerd en gepolariseerd. In deze chaos lijkt Gorbatsjov te gedijen. Hij versterkt zijn positie zelfs met een nieuwe machtsbasis binnen de regering in plaats van binnen de partij. Maar hoe lang kan dat goed gaan? Voor Gorbatsjov komt het grootste gevaar waarschijnlijk van twee kanten: massale stakingen van links en conservatief Russisch nationalisme van rechts.

De overweldigende conventionele ''Koude Oorlog''-dreiging van het Warschau Pakt zal binnen twee jaar ophouden te bestaan. Een overgebleven nucleaire dreiging en een minder geducht conventioneel Russisch gevaar zullen op een veel lager niveau voortbestaan.

Maar in de toekomst zou mogelijk een Sovjet dreiging van een andere aard kunnen ontstaan. De politieke basis voor deze dreiging zou gevormd kunnen worden door:
1) een slechte afhandeling van het Duitse herenigingsproces,
2) misverstanden in andere delen van Oost-Europa,
3) de mogelijke chaos die het machtsverval met zich mee kan brengen,
4) een Russisch nationalistische staat met revanchistische eisen.

Daarom zullen wij het machtsverval van de Sovjetunie moeten begeleiden. Het Versailles syndrome van onrechtvaardige verdragen moet vermeden worden.

Op het militaire vlak moet het Westen een geloofwaardige nucleaire afschrikking behouden, haar infrastructuur op het gebied van bevelvoering en controle in stand houden, haar ontwikkeling en onderzoek voortzetten, en reservetroepen van voldoende omvang behouden met een adequaat mobilisatie potentieel.

2. Oost-Europa

Ontwikkelingen hebben zich in een versneld tempo voltrokken. Volgens Time Magazine deed Polen tien jaar over de doorvoering van veranderingen, Hongarije tien maanden, de DDR tien weken, Tsjechoslowakije 10 dagen en Roemenië tien uur. Als je even knipoogt mis je misschien Albanië.

De meeste omwentelingen van 1989 lijken een permanent karakter te hebben gekregen, hoewel het proces instabiel kan zijn. We hebben in Roemenië tekenen van anarchie gezien en in Oost-Duitsland tekenen van wanhoop. In het kader van de verkiezingen die vóór komende zomer op het programma staan in zeven Oosteuropese landen zullen veranderingen in het leiderschap voortduren.

Gezien de westerse hulp en investeringen die deze landen ontvangen zullen zij moeilijke beslissingen moeten nemen wat betreft hun lidmaatschap van het Warschau Pakt.

Tegelijkertijd zullen de etnische- en grensconflicten die lange tijd door het Warschau Pakt onderdrukt zijn weer boven komen drijven.

Terwijl hun prioriteiten worden verlegd naar economische ontwikkeling zullen de Oosteuropese militaire strijdkrachten waarschijnlijk drastisch in betekenis afnemen.

In Oost-Europa zou zich een veiligheidsvacuüm kunnen ontwikkelen waarbinnen lokale conflicten mogelijk zijn.

Enkele westerse waarnemers hopen zelfs dat het Warschau Pakt in een politieke vorm blijft bestaan. Tevens hopen zij dat de Oosteuropese militaire reducties niet al te drastische vormen aannemen. Twee jaar geleden zou dat verraad zijn geweest.

Mogelijk is het Westen genoodzaakt om te beslissen of en onder welke omstandigheden het zou interveniëren in Oost-Europa. Tijdens de Roemeense revolutie was er in Frankrijk al enige discussie over een mogelijke interventie. Onder bepaalde omstandigheden zou er mogelijk druk kunnen zijn om westerse verplichtingen uit te breiden naar Polen, Hongarije en Tsjechoslowakije. Dit zou bij voorbeeld kunnen gebeuren in het kader van CVSE. De Hongaarse Minister van Buitenlandse Zaken heeft zelfs gesuggereerd dat zijn land misschien lid van de NAVO wil worden.

De Europese mogendheden zullen een balans moeten opmaken van de risico's, taken en verantwoordelijkheden. De Sovjets zullen moeten uitmaken waar de grens van het toelaatbare ligt. Als het Westen de risico's aanvaardt zal er een grotere behoefte zijn aan snel inzetbare eenheden.

3. De Duitse hereniging

Als ontbinding de norm van het Oosten is, dan vormen hereniging en integratie sleutelbegrippen in het Westen.

De Duitse hereniging zal zich waarschijnlijk in 1990 voltrekken. Op binnenlands gebied zal dit geschieden aan de hand van de Westduitse voorwaarde dat het Federale Recht wordt uitgebreid. Hoe dan ook, veiligheidsvraagstukken zullen gecompliceerd zijn. Sleutelkwesties vormen: de Duitse oostgrenzen, haar positie in de NAVO, de omvang van de Bundeswehr, buitenlandse troepen in West-Duitsland en het van kracht blijven van het Non Proliferatie Verdrag.

Er bestaat in de BRD een consensus tegen neutraliteit maar tot op zekere hoogte is dit een schijn-consensus omdat 1) een snelle overgang van bondgenootschappen naar een "Europees Vredes Bestel" gebaseerd op CVSE ondersteund zou worden door de SPD, 2) er geen consensus bestaat over de toekomst van de buitenlandse troepen. In Oost-Duitsland is er een sterke consensus voor neutraliteit.

Er bestaat ook een nieuwe overeenstemming tussen de drie westerse Geallieerden over hoe de eenheid bereikt moet worden. Het omvat het "2 + 4"-proces en de formule: "de DDR in de NAVO maar niet de NAVO in de DDR". De Bundeswehr blijft binnen de huidige grenzen van de BRD op bijna volledige sterkte en geïntegreerd in de NAVO-bevelsstructuur. In de vijf oostelijke Länder zou een gedemilitarieerde zone moeten komen of anders een kleine territoriale strijdkracht. De Bundeswehr biedt actief weerstand tegen verdergaande bezuinigingen dan welke nodig zijn onder CFE-1. Na hereniging kan een aangevulde Bundeswehr over de 600.000 manschappen in dienst hebben. Echter, 350.000 manschappen zou een waarschijnlijkere schatting zijn.

Achter deze eensgezindheid van de NAVO gaat echter een diep wantrouwen jegens een herenigd Duitsland schuil. Kohl heeft zonder behoorlijk overleg snelle stappen genomen om te komen tot een hereniging. Als gevolg daarvan worden de bilaterale relaties tussen Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk nu aangescherpt. Polen en de kleinere buren van West-Duitsland tonen bezorgdheid over de hereniging. Tevens betreuren zij dat zij niet zijn geraadpleegd door de Vier Mogendheden. Er zou een overlegorgaan in het leven geroepen moeten worden.

Mogelijk houden de Sovjets vast aan Duitse neutraliteit. Zo niet dan zullen zij waarschijnlijk druk uitoefenen op de NAVO om ook haar troepen terug te trekken uit de BRD. (In de BRD blijkt een meerderheid – 71% volgens een opiniepeiling – voor het vertrek van alle gestationeerde troepen). Als de Amerikaanse troepen overijld vertrekken en de Amerikaanse nucleaire paraplu ontmanteld wordt zou Duitsland een nucleaire mogendheid kunnen worden.

De westerse mogendheden moeten een veiligheidsraamwerk voor de Duitse eenheid opstellen welke 1) Duitsland voorziet van een adequate afschrikking, en 2) die de Sovjets geen nieuw verlies toebrengt in het internationale schaakspel. De aanwezigheid van Sovjet troepen op NAVO grondgebied in Oost-Duitsland zou onderdeel kunnen vormen van een oplossing. Met een voortzetting van de huidige politieke tendensen zou dat geen problemen moeten opleveren. Maar in het geval van een ommekeer in Moskou zal die oplossing tot ernstige problemen kunnen leiden. Wat Nederland betreft zou het behoud van haar eenheden in Duitsland een ondersteuning kunnen vormen voor het behoud van de Amerikaanse troepen aldaar. En dus tot het behoud van een veiligheidsstructuur voor Duitsland.

4. Een veiligheidstaak voor de EG

In veel opzichten moet het Westen Forward Defense nu zien als een economisch begrip. De EG heeft nu de dubbele taak om zich tegelijkertijd uit te breiden alsmede te verdiepen.

Het moet haar relaties verdiepen met het oog op de verankering van een nieuw Duitsland. Helaas ligt het herenigingsproces voor op het integratieproces. Een probleemloze opname van de DDR in de EG zal van cruciaal belang en kostbaar zijn. Sommige landen – zoals het Verenigd Koninkrijk – zullen zich verzetten tegen een medefinanciering van de rekening.

De EG zal ook moeten uitbreiden door de Oostblok landen een associatiestatus te verlenen. Zonder de hoop die zo'n associatie biedt zal de situatie in het Oosten alleen maar instabieler zijn.

Kan de EG beide tegelijk aan? Een poging is noodzakelijk. Zo ja, dan zullen, in het licht van politieke en economische aaneenschakeling tussen ex-Warschau Pakt landen en een verder geïntegreerde EG, de veiligheidstaken van de laatste zelfs aan betekenis winnen.

5. Het wapenbeheersingsproces

De afronding van CFE-1 blijft belangrijk, niettegenstaande de redenering dat het een oude status quo verankert en de gestationeerde Sovjet eenheden in Europa legitimeert. CFE-1 zou deze herfst ondertekend moeten worden en verdient ratificatie.

Dit is belangrijk omdat 1) de landen van Oost-Europa steun nodig hebben in hun poging de aanwezige Sovjet strijdkrachten te verminderen, 2) verminderingen zelfs in de Sovjetunie verifieerbaar zijn, en 3) er dan sprake is van een vernietiging van Sovjet materiaal in plaats van alleen een terugtrekking tot achter de Oeral.

Voor Nederland verwacht ik dat er weinig direkte bezuinigingen zullen voortvloeien uit CFE-1. Een vermindering van 15% heeft niet automatisch een bezuiniging van 15% tot gevolg. Er zal bezuinigd worden op materiaal. Als een vermindering van 15% evenredig binnen de NAVO verdeeld wordt zal Nederland misschien de volgende hoeveelheid aan materiaal moeten vernietigen: 135 Leopard 1 tanks, 435 pantserinfanterievoertuigen en gepantserde infanteriegevechtsvoertuigen, ongeveer 100 stukken artillerie, en plus minus 28 gevechtsvliegtuigen (waarschijnlijk NF-5s). Modern materiaal zoals de Leopard 2, gemechaniseerd geschut, en de F-16 kan behouden worden onder CFE-1. Zeestrijdkrachten vallen hier niet onder. Er zullen geen bezuinigingen op personeel vastgesteld worden, hoewel dat wel een logisch gevolg zou zijn van vermindering van materiaal.

Daarnaast dragen verificatie en vernietiging van materiaal extra kosten met zich mee. Mogelijkerwijs zal onder de bestaande plafonds enig overgebleven materiaal alsnog gemoderniseerd moeten worden. In het kader van CFE-1 zullen de enige echte bezuinigingen daarom bestaan uit het afschrijven van geplande uitgaven voor materiaal en lagere onderhoudskosten.

Wanneer Nederland zich via verdere bezuinigingen een aanzienlijk vredesdividend wil toeëigenen zal dit waarschijnlijk buiten CFE-1 om plaatsvinden. Hierbij moet bij voorbeeld gedacht worden aan een reductie van het aantal F-16's, het terugtrekken van gestationeerde troepen uit de BRD en aan de bezuiniging op het aantal onderzeeboten.

Als een doodgewoon verlengstuk van CFE-1 kan CFE-II echter een averechtse werking hebben. De Britten en Fransen zijn geen voorstanders van verdere grootschalige reducties. Bovendien, mocht in de Centrale Zone het principe van pariteit tussen de supermogendheden behouden worden, dan kan CFE-II de terugtrekking van Amerikaanse troepen tot gevolg hebben of door de Sovjets worden ervaren als een onrechtvaardig verdrag. Wederzijdse eenzijdige verminderingen zijn misschien meer efficiënt. Wordt formele wapenbeheersing van belang geacht, dan kunnen nationale bezuinigingen op defensie plaatsvinden in het kader van het CVSE-proces. Zodoende kunnen de Amerikaanse gestationeerde troepen verder losgekoppeld worden van de gestationeerde Sovjet troepen.

De afspraken tussen de Vier Mogendheden dit jaar zullen wat betreft het bepalen van militaire plafonds voor Duitsland een sleutelrol spelen. Met het oog op dit laatste is het goed mogelijk dat die afspraken CFE-1, CFE-II, en zelfs de SNF-onderhandelingen voorbijstreven.

Aangaande een ander onderdeel van de wapenbeheersing: de gevolgen voor Europa van een START-verdrag worden beperkt tot het verwelkomen van reducties in de arsenalen van de supermachten. Daarentegen zouden Frankrijk en Engeland opgenomen kunnen worden in START-II.

Amerikaanse chemische wapens zullen binnenkort uit Europa verwijderd zijn. Zowel het Amerikaanse als het Sovjet arsenaal worden teruggebracht tot 80% van het huidige Amerikaanse niveau.

De SNF-onderhandelingen zullen moeten streven naar minimale afschrikking in Europa. Dit is mogelijk een punt waar de belangen van de supermogendheden overeenkomen. Deze afschrikking zou zijn basis in de luchtmacht kunnen vinden. Zowel FOTL als nucleair geschut staan op het punt van het to-

neel te verdwijnen. Dus is een derde nul-optie nu onvermijdelijk.

6. Het Amerikaanse defensiebeleid

De Amerikaanse defensiebegroting van 1991 zal aanleiding geven tot een fel binnenlands debat. Naast een nominale stijging van 1,3% stelt de regering een reële bezuiniging van 2,6% voor. In 1992-94 staan grotere bezuinigingen op het programma.

Waarschijnlijk gaan de Demokraten in het Congres in 1991 een stap verder door ook te bezuinigen op de B-2, SDI, de mobiele MX, en enkele conventionele projecten. Maar de regering Bush zou d.m.v. het dreigen met de sluiting van de bases in individuele staten een grens kunnen trekken.

Op de sluiting van een enkele basis na is de invloed van Amerikaanse bezuinigingen op Europa gering. Tot dusver vallen vooral de eenheden in de Verenigde Staten (CONUS) onder de reducties op personeel. Het is de bedoeling om een toekomstig vredesaandeel te krijgen in de CFE-1 bezuinigingen op personeel (ongeveer 80.000 troepen waarvan 60.000 uit Duitsland).

Dit komende decennium mogen wij verwachten dat de Amerikaanse troepen tot ongeveer 100.000 of minder zullen dalen. Dit niveau wordt voldoende geacht om een ''voorwaartse aanwezigheid'' te behouden. Daarom is het waarschijnlijk dat de 225.000 troepen die na CFE-1 aanblijven meer een overgangsgetal vormen. Hoe dan ook, de ratio voor de aanwezigheid van die overgebleven troepen zal verschuiven van afschrikking van de Sovjet dreiging naar het behoud van een algemene stabiliteit in de schaduw van een existentiële dreiging.

Gedurende deze periode zal het Congres de Verenigde Staten in de richting van een meer specifieke taakvervulling binnen de NAVO bewegen. Dit houdt in: meer nadruk op de luchtmacht en op luchttransport voor de terugkeer van troepen naar Europa.

Tegen het eind van dit decennium is de Amerikaanse militaire aanwezigheid misschien teruggebracht tot compagnieniveau. De resterende Amerikaanse nucleaire afschrikking zou dan op Britse bodem geplaatst kunnen zijn. Maar dit is misschien niet bevorderlijk voor de stabiliteit van Duitsland. Waar mogelijk zou die tendens daarom moeten worden tegengegaan.

7. Gevolgen voor de NAVO

Als het Warschau Pakt desintegreert zal het behoud van de NAVO moeilijk maar niet onmogelijk zijn. De rechtvaardiging zou bestaan uit: 1) een verzekeringspolis voor eensgezinde landen; 2) het sluiten en verifiëren van Europese wapenbeheersingsverdragen; 3) het vormen van een veiligheidsstructuur voor Duitsland; 4) het begeleiden van Europese samenwerkingsverbanden op defensiegebied; 5) het vormen van een raamwerk voor een Europees vredesbestel; 6) een confrontatie met nieuwe dreigingen zoals drugs en terrorisme; en 7) de coördinatie van ''out of area'' zaken.

De grondbeginselen van de NAVO-strategie zullen echter moeten veranderen.

Mogelijk blijft Voorwaartse Verdediging als concept voortbestaan, maar zonder een militaire invulling. De nadruk zal gelegd moeten worden op mobilisatie en inzetbare reserves. Waar zou de frontlinie van een Forward Defense liggen: de Elbe, de Oder, of aan de Pools/Russische grens?

Flexible Response zou minder op een conflictsituatie gericht moeten zijn. In plaats daarvan zou het meer het karakter krijgen van een op luchtstrijdkrachten gebaseerde ''existentiële afschrikking''.

Bovendien, de NAVO zelf zal moeten veranderen. Het zal een meer politieke rol toebedeeld krijgen, zij zou zelfs haar geïntegreerd commando-systeem verliezen, en zij zal eerder onder de invloed dan het leiderschap van Washington komen te staan.

8. Out of area taken

Soortgelijke ontwikkelingen kunnen worden waargenomen in de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, en Frankrijk. Met de verminderde dreiging van het Warschau Pakt speelt de mogelijkheid om ''out of area'' operaties uit te voeren een prominente rol bij de rechtvaardiging van uitgaven.

Het gevolg is een grotere nadruk op de zeestrijdkrachten, speciale eenheden, en snel verplaatsbare eenheden. Dit ten koste van de gemechaniseerde pantsereenheden.

Er bestaat enige reden voor bezorgdheid over ''out of area'' aangelegenheden. Met de voortgaande wapenbeheersing in Europa zullen sommige wapensystemen hun weg vinden naar de Derde Wereld.
De proliferatie van ballistische raketten en chemische wapens vormen serieuze problemen.

De afzijdigheid van de Sovjetunie wat betreft de Derde Wereld is slechts gedeeltelijk. Bovendien kan die afzijdigheid eerder meer dan minder conflicten

tot gevolg hebben. Probleem is dat wanneer de Derde Wereld de beschikking krijgt over meer geavanceerde wapens, de kosten van een Europese interventie ook aanzienlijk stijgen. De Falkland oorlog is hier een goed voorbeeld van.

Maar Europa zal de capaciteit behouden. Gedeeltelijk omdat de voor de veranderde militaire dreiging in Europa benodigde uitrusting makkelijk kan worden aangepast aan ''out of area'' taken.

Toekomstige veiligheidsstructuren

De bovengenoemde faktoren zullen er toe leiden dat Europa een of een combinatie van meerdere der volgende vijf veiligheidsstructuren ontwikkelt.

De eerste is gebaseerd op het behoud van de bestaande bondgenootschappen. Naar alle waarschijnlijkheid is dit het meest stabiele alternatief van de vijf. Het is de vraag echter of het kan blijven voortbestaan als het Warschau Pakt desintegreert.

De tweede zou omschreven kunnen worden als ''omgekeerd overwicht''. Volgens dit model verdwijnt het Warschau Pakt, blijft de NAVO een rol spelen in het Westen, en is er een mogelijke toetreding van Oosteuropese landen. Dit model biedt ook stabiliteit, maar Moskou zal er niet mee akkoord gaan.

De derde structuur is gebaseerd op het machtsbalans-model dat enige mate van vrede in stand hield in het begin van de 19e eeuw. Een neutraal Duitsland, een ineenstorting van het Warschau Pakt, en een lossere samenhang van de NAVO zouden tot dit model kunnen leiden. Dit model vereist echter dat soms gewelddadig wordt ingegrepen door een land of groep van landen. Dit is allerminst een aangenaam vooruitzicht als minstens vier nucleaire mogendheden aan dit systeem deelnemen.

De vierde structuur is gebaseerd op een collectief veiligheidssysteem waarbij de CVSE elementen van de Volkenbond in zich zou dragen.
Het wordt ook wel omschreven als het ''Gemeenschappelijke Europese Huis'', een ''Europees Vredes Bestel'' en een ''Europese Veiligheids Gemeenschap''. In deze veiligheidsstructuur zou Oost-Europa betrokken moeten worden. Maar zonder vetorecht zullen de supermogendheden het niet ondersteunen. Indien alleen de supermogendheden het vetorecht bezitten wordt de mogelijkheid geschapen van een gezamenlijke heerschappij der supermogendheden. Eenstemmigheid der besluitvorming zou een inefficiënt collectief veiligheidssysteem opleveren.

De vijfde structuur bestaat uit een Verenigde Staten van Europa met een leger van hoofdzakelijk door Duitsland geleverde troepen gecombineerd met een nucleaire afschrikking die verzorgd wordt door Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. De huidige structuur ontwikkelt zich mogelijk in deze richting. Blijft de vraag of iemand al de dynamiek heeft bestudeerd van een systeem bestaande uit drie nucleaire supermogendheden waarvan twee gescheiden worden door instabiele regio's.

Vragen voor Nederland om over na te denken

1) Hoe denkt u over Europese veiligheidsstructuren in de jaren negentig? Is het in het belang van Nederland om de huidige veiligheidsstructuur in te ruilen voor een ander?

2) Wat kan Nederland doen om Duitsland binnen de NAVO te houden?

3) Hoe kan Nederland een bijdrage leveren aan een minimale nucleaire afschrikking als de SNF-raketten verwijderd worden uit Europa?

4) Zou Nederland bereid zijn om deel te nemen aan een collectief veiligheidssysteem dat is uitgebreid tot en met Oost-Europa?

5) Zou Nederland voor afsluiting van het CFE-1 proces eenzijdige reducties moeten doorvoeren? Meer dan nodig onder het verdrag?

6) In hoeverre zou het Nederlandse leger omgevormd moeten worden van een parate status tot een reserve status?

7) Heeft Nederland een ''out of area'' taak? Zo ja, welke strijdkrachten zijn er nodig om een capaciteit te onderhouden?

8) Kan Nederland, in het kader van de verminderde activiteiten van de Sovjet marine, het zich veroorloven om haar ASW-operaties te matigen?

Dr H. Binnendijk
Director of Studies
The International Institute
for Strategic Studies
Londen, V.K.